

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים – 17:05 | 18:17

תל אביב – 17:20 | 18:19

חיפה – 17:11 | 18:18

מגדל – 17:05 | 18:17

באר שבע – 17:23 | 18:19

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' כי תשא - פרה תשפ"ו

הרב מרדכי אלון שליט"א

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

איתחול העולם

בין פורים לפרה

ואסרת שמפנימה את הדברים ומבינה שצריך להציל את היהודים, שולחת אליו את התך ואומרת לו כך -

לך כְּנוֹס אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשׁוֹן וְצוּמוֹ עָלֶי וְאֶל-תֹּאכְלוּ וְאֶל-תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיֹּם גַּם-אֲנִי וְנַעֲרַתִּי אֲצִיגֶם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא-כָדָת וְכֹאשֶׁר אֲבָדְתִּי. (שם ט"ז)

בפסוק הבא מרדכי מקבל את דבריה -

וַיַּעֲבֹר מֶרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכָל אֲשֶׁר-צִוְּתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר. (שם, י"ז)

וכך אומרים חז"ל במדרש -

וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מֶרְדֳּכָי (אסתר ז, טו) אֲמָרָה לוֹ לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשׁוֹן וְצוּמוֹ עָלֶי וְאֶל תֹּאכְלוּ וְאֶל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, אֲלוֹ הֵן י"ג וַי"ד וְט"ו בְּנִיטָן. שְׁלַח לָהּ וְהָרִי בָהֶם יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, אֲמָרָה לוֹ זָקֵן שְׁבִישְׁרָאֵל, לָמָּה הוּא פֶּסַח. (אסתר, ח, ז)

ובגרסא אחרת -

אמרה לו זקן שבישראל ואתה ראש לסנהדרין ואתה אומ' דבר זה, ואם אין ישראל בעולם - מה המצוות יפים? אם ישראל אינם למה תורה? ואם אין ישראל לעשות הפסח למה הוא פסח? (פדר"א, נ')

זו אמירה לא תאמן! המתנות כהונה¹ מסביר במקום - 'מוטב שיבטלו ישראל פסח זה ויתקיימו בידם לעתיד הרבה פסחים'. מפרשי המדרש מבארים שבאשר אסתר אמרה למרדכי "ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת ובאשר אבדתי ואבדתי", כוונתה היתה אל הקב"ה, והיא המייצגת של כנסת ישראל תבוא לפני הקב"ה בצום, אשר לא כדת, כי אם תאבד חלילה כנסת ישראל, מה המצוות יפים ומה הפסח? וצריך להבין מה כתוב פה. מה קרה? הרייומיים לפני כן הכל היה כרגיל! הגזרה הרי נגזרה רק לעוד 11 חודשים, ולשם מה הדחיפות?!

לחזור לנקודת האפס

נראה את המשך המדרש -

כל הרגעים הגדולים שאנחנו נמצאים בתוכם בימינו, מקורם הוא כבר בתורה הקדושה. בפרשה הקרובה, כי תשא, נקרא על חטא העגל, וחז"ל כידוע אומרים שהפרה האדומה, שבה נפטיר השבת, באה לכפר על חטא העגל "תבוא האם ותקנח את צואת בנה" (במד"ר חקת י"ט, ח', וכן תנחומא שם), ואנחנו עדיין בשלהי הפורים, מחיית עמלק ובעוד דבר - אנו נמצאים שלושים יום קודם הפסח, וכפי שלימדנו חז"ל עלינו לשאול ולדרוש בהלכותיו וענייניו.

כשעוסקים במגילת אסתר אנחנו סכרים שכל נס הפורים התרחש בפועל בפסח כידוע, שגזרת המן היתה ב"ג בניסן, ולא עוד אלא שפסח שאותה שנה היה כל הסיפור - את המן תלועל עץ גבוה בפסח, ויותר מזה - באותה שנה לא היה פסח. אני מבקש להיכנס לכל העניינים הללו מתוך הרגעים של ההחלטה ההיסטורית שהם השיא של כל מגילת אסתר - כאשר מרדכי עושה את מה שאסתר מצווה עליו וכל ישראל צמים בליל הסדר. זו היתה השנה היחידה שבה פסח בוטל, עושים "ריסטארט", איתחול למערכת, ומתחילים הכל מההתחלה.

אם אין ישראל - למה הוא פסח?

בואו נזכר בפסוקים. המן יושב לשחות עם המלך, ב"ג בניסן -

...וְהָעִיר שׁוֹשׁוֹן נְבוֹכָה. (אסתר ג', ט"ו)

נחשוב על היהודים שבאותה העת - הם נמצאים בערב בדיקת חמץ, בין אם הם היו בין אלו שנהנו מסעודתו של אחשורוש בין אם לא, בין אם כרעו והשתחוו ובין אם לא, והנה מגיע ליל הסדר - ואין יהודי שלא מתכוון ללילה הזה, ומרדכי אומר לאסתר -

...אֶל-תִּדְמִי בְּנִפְשְׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית-הַמֶּלֶךְ מִכָּל-הַיְּהוּדִים. כִּי אִם-הַחֶרֶשׁ תִּחְרִישִׁי בְּעַת הַזֹּאת רִחוּ וְהַצֵּלָה יַעֲמֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר וְאֵת וּבֵית-אֲבִיךָ תֹאבְדוּ וְיָמִי יִדָּע אִם-לַעֲת כָּזֹאת הִגְעַת לְמַלְכוּת. (שם ד', י"ג-י"ג)

¹ פירוש על מדרש רבה של הרב יששכר בער כ"ץ ז"ל, במאה ה-16 למנינים. לפי אחת מהמסורות - עלה לארץ, הפך לתלמידו של הרמ"ק ונקבר בחברון.

רבותי, שלוש יום קודם הפסח עוסקים בהלכות הפסח, והם עושים את זה ביום שהוחלט לבטל את פסח. בעקבות ההחלטה לבטל את פסח - ככה מתחילים ללמוד הלכות פסח.

הסתר שבתוך ההסתר

בואו נראה תורה מופלאה מרבנו רבי נחמן שעוסקת בימים שבין פורים לשבת פרה -

אחר פורים קורין פרשת פרה, שהיא הכנה לפסח. כי פרשת פרה קורין, כדי שיהיו נזהרים לטהר מטמאת מת, כדי שיהיו טהורים לעשות הפסח. ובתחלה הוא בחינת פור, כי פורים על שם הפר (אסתר ט ועין בכונות הארז"ל בסוד הפיל פור ובסוד פרה אדמה), ואחר כך נעשה פר"ה [הפ"ר אותיות פר"ה], כי גם פורים הוא בודאי הלך ודרך לפסח. וזהו בחינת (שיר השירים ה) "שפתותי שושנים נטפות מור עבר". שפתותי זה בחינת פסח - פה סח (כמובא). שושנה היא אסתר (כמובא בזהר הקדוש ובכתבי הארז"ל, ושושנה גימטריא אסתר). נטפות מור עבר זה בחינת מרדכי - מר דרור (חליץ קלט). לשון חרות, בחינת חרות של פסח. ועל כן צרוף של פורים מרמז בפסח בפסוק (שמות כ"ג) "שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד חדש האביב, כי בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ריקם". ממצרים ולא יראו פני ריקם - ראשי תבות פורים, כי פורים הוא דרך לפסח, שיהיו יכולים להיות נזהרים מחמץ (ופסק באמצע הענין ולא גלה יותר). כי בתחלה היו כל ההתחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים. ועכשיו...

(ולא סיים). (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, ע"ד)

כתוב פה דבר לא ייאמן. בואו ניכנס לאותה שנה בפרס, במיוחד אם אנחנו רוצים להבין את איראן של היום ולא רק מהאוויר אלא מהשורש, ולהבין מה מתרחש עלינו ברגעים שלם - זו היתה השנה היחידה מאז שיצאנו ממצרים שלא היה פסח, כלומר החגיגות התחילו בפורים, כש-"מקלו ועמוד על נפשם" ואז התחילו להתכונן לפסח. הרי עד פורים, עד י"ג אדר, עדיין ריחף עליהם החשש של האגרות הראשונות שנכתבו בהן "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים ממער ועד זקן, טף ומשים ביום אחד", ואם כן בשלשה עשר לחודש שנים עשר באותה שנה, היה "ונהפוך הוא" ואז מגיעים לליל י"ד ואז, שלשים יום לפני בדיקת חמץ, מתחילים לשאול ולדרוש מה יהיה באותו יום. בעברית אחרת - כשהגענו לימי המן הרשע, הגענו למקום הנמוך ביותר שניתן לתאר, וגזר עלינו לראשונה בהיסטוריה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים". "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וילבש שק ואפר" (אסתר ד', א'), ומבאר שם רש"י -

בעל החלום אמר לו שהסכימו העליונים לכך לפי שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר ושנהנו מסעודת אחשורוש. (שם)

הוא הבין שכל מה שמתרחש פה זה בגלל גזרה עליונה. צריך להבין - כשהגענו ל"ג בניסן בשנת שנים עשרה למלך אחשורוש, זה היה שניה לפני סוף הסיפור! זה לא כמו שהיה במצרים. במצרים, היינו אמנם במ"ט שערי טומאה אבל שבט לוי היה איתנו והם מעולם לא עבדו עבודה זרה, והיו גם האמשים שלא שינו את שמם ואת לבושם והיתה לנו דרך לקום, אחד מחמישה או אחד מחמישים, ואילו בפורים, בשושן -

מיד שמע מרדכי והודה לדבריה, הלא הוא דכתיב: "ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוהו עלי אסתר". תמן אמרין שהעביר יום טוב של פסח בתענית. ועל אותה צרה ויתפלל מרדכי אל ה' ויאמר גלוי וידוע לפני כסא כבודך אדון העולמים כי לא מגבהות לב ומרום עין עשיתי אשר לא השתחויתי להמן, כי אם מיראתך פעלתי זאת, לבלתי השתחוות לו, כי יראתי מפניך לבלתי תת כבודך לבשר ודם, ולא רציתי להשתחוות לזולתך, כי מי אני אשר לא אשתחוה להמן על תשועת עמך ישראל, כי לוחך הייתי מנצל רגליו. ועתה אלהינו הצילנו נא מידו, ויפל בשחת אשר כרה וילכד ברשת אשר טמן לרגלי חסידך, וידע המרגיז הזה כי לא שכחת ההבטחה שהבטחתנו (ויקרא כו, מד) "ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתי ולא געלתים לכתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלהיהם". מה עשה מרדכי, קבץ את התינוקות וענה אותם מלחם ומים, והלבישן שק והושיבם באפר [אין עושים דבר כזה לתינוקות? הרי

צום זה רק לבני מצווה?! הוא שובר את כל הכלים - אין פסח, צום לתינוקות. זה מנגד להלכה!], והיו צועקים וכוֹכִין ועוֹסְקִין בתורה. ובעת ההיא היתה אסתר נפחדת מאד מפני הרעה אשר צמחה בישראל, ותפשט בגדי מלכותה ואת תפארתה, ותלבש שק, ותפרע שער ראשה ותמלא אותו עפר ואפר, ותענה נפשה בצום, ותפל על פניה לפני ה' ותתפלל... (אסתר"ר שם)

כל זה אינו מופיע במפורש במגילה, אלא נלמד מ-"וכאשר אבדתי אבדתי" ומיד לאחר מכן "ותלבש אסתר מלכות ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נוכח פני המלך". תפילתה של אסתר היא חידוש - גם תפילתה וגם תפילת מרדכי הם הבנה שהם מגיעים אליה, דבר שקשה לתפוס אותו. מעין 'ריסטארט', חוזרים למקודת האפס, מחריבים את העולם, מבטלים את פסח, כלומר אין מצוות, כי כל המצוות הן זכר ליציאת מצרים.

להתלבש במלכות שמיים

ראיתי אתמול מהרבי מספינקא שליט"א בשם הרב ר' אשר פריינד זע"א - שכאשר אמרה אסתר "וכאשר אבדתי אבדתי", כוונתה היתה - 'איבדתי את מרדכי, איבדתי את עצמי, אין לי עוד אלא להתלבש במלכות שמיים. רק הקב"ה משאר לי. אני עירומה בביום היולדי ורק עכשיו אני יכולה ללבוש מלכות'. חזרה אל האפס, אל האין.

ממשיך המדרש -

... ותתפלל, ותאמר, ה' אלהי ישראל אשר משלת מימי קדם, ובראת את העולם, עזר נא אמתך אשר נשאתי יתומה בלי אב ואם, ומשולה לעניה שואלת מבית לבית, פן אנכי שואלת רחמיך מחלון לחלון בבית אחשורוש, ועתה ה' הצליחה נא לאמתך העניה הזאת והצילה את צאן מרעיך מן האויבים האלו אשר קמו עלינו, כי אין לה מצער להושיע ברב או במעט. ואתה אבי יתומים עמד נא לימין היתומה הזאת אשר בחסדך בטחה, ותנה אותי לרחמים לפני האיש הזה כי יראתי, והשפילהו לפני כי אתה משפיל גאים. (שם)

היא מתארת את כנסת ישראל דרך עצמה. איזה מדרש מדהים!

זה הרגע שבו חייבים לאתחל את הכל ממהתחלה, ממש כמו בעולם המחשבים - אין פסח. וכך אומר הרמב"ם -

כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח חוץ ממגילת אסתר והרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה וכהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם. ואע"פ שכל זכרון הצרות יבטל שנאמר: (ישעיהו סה טז) "כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני", ימי הפורים לא יבטלו שנאמר (אסתר ט כח): "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם". (רמב"ם הל' מגילה ב', י"ח)

חמישה חומשי תורה אינם שלנו, זהו דבר ה'. גם ספר דברים הוא איך הקב"ה מתברר דרך פיו וגרונם של משה. ספר דברים, הוא משנה תורה, יכול להופיע מלמעלה דרך הגרון של בשר ודם שלא אומר כלום משלואלא שכינה מדברת מתוך גרונו. זה החידוש של החומש הזה, והוא הופך לתורה עצמה כי אין שם דבר משלו, ויש רק עוד ספר אחד במדרגה הזו - מגילת אסתר, כדי לאתחל את הכל ולהיצל וכדי שהעולם לא יאבד חייבים לבטל את פסח.

להתחיל מחדש מהכי נמוך

גם לעתיד לבוא יבטל פסח, ואולי גם בפסח הקרוב שלוש יום קודם הפסח כבר לא יהיה פסח, כי -

לְכֹן הַנְּהִימִים בָּאִים נֶאֱמָה וְלֹא יֵאָמְרוּ עוֹד חִיָּה אֲשֶׁר הָעֵלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. כִּי אִם־חִיָּה אֲשֶׁר הָעֵלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת־זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צִפּוֹנָה וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדְחִיתִם שָׁם וַיֵּשְׁבוּ עַל־אֲדָמָתָם. (ירמיהו כ"ג, ח' - ט')

זו הגאולה העתידה! ולדעת בן זמננו זה יעקר לגמרי, וכך נפסק להלכה ואנחנו אומרים קריאת שמע בבליחות, ויאמר רק הגאולה העתידה, ומה? - שמלאה הארץ דעה את ה' ועין בעין יראו. והיא מגיעה במקום הכי נמוך, בחג היחיד שאין בו הלל, בחג שבעצם נגמר בכך שרעיון השמדת ישראל לא פס מן העולם. למרות שאסתר בוכה -

...וַתִּדְבֹר לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וַתִּפְּלֵי לִפְנֵי רַגְלֵי וַתִּבְכֶּה וַתַּחֲנֹן לֵאמֹר לְהַעֲבִיר אֶת־רַעַת הַזֶּה הָאֲגָגִי וְאֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עָלַי הַיְּהוּדִים. (אסתר ח' ג')

הרי ששוכבת המלך היא -

... כִּי־כָתַב אֲשֶׁר־נִכְתַּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וַנַּחֲתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהַשִּׁיב. (שם ח')

והיא משאירה לנו שנתחיל את החיים מהתחלה מפורים.

סופן נעוץ בתחילתן

בואו נחזור למשפט של רבי נחמן שראינו - "כיבתחלה היו כל ההתחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים", ואז אסתר מצווה על מרדכי והכל מתהפך. זה מדהים - לאורך כל המגילה אסתר היא העושה את דברי מרדכי ואילו כאן בפעם היחידה היא מצוה והוא, מרדכי, עושה את דברה. במקום הכי נמוך - 'עד עכשיו הייתי צריכה ללכת את העל הזה מאונס, ואילו עכשיו אני צריכה להיכנס אליו מרצון',

חיצונית היה לנו הרבה יותר טוב. היינו עשירים, לא משועבדים, "ישבנו טוב" קרובים לצלחת המלכות, השתתפם במשתה המלך "כרצון איש ואיש", עם כל ההכשרים המהודרים. אך כידוע - "אסתר מן התורה מנין?" ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" (חולין קל"ט), ובביאורו של הבעש"ט זיע"א - שההסתרה תהיה מוסתרת ולא תבינו שאתם בהסתרה. אין פרעה, אין עבודת פרך, הכל מצוין, אירופה בתפארתה! והיטלר, המן, חמינאי, כל אותם אלו שהגדירו את האידיאולוגיה שלהם בגלוי בלי להתבלבל ובלי לפחד - שכל היהודים, כל תימוק יהודי בעולם, מטרתו היא לגלות אלוקות בעולם. כל תימוק יהודי שעדיין הוא אויב של חמינאי וחבר מרעיו. אנחנו חייבים להיכנס למוח הזה שלהם ולתפוס את זה. תפסיקו כבר עם הקונספציות המטופשות שלכם... הם אומרים את זה בריש גלי - "מנער ועד זקן", כל יהודי שמשמה באפו, הוא גילוי אלוקות בעולם וזה הם נלחמים. "אם אין ישראל - למה פסח?". אסתר קולטת את עומק הענין.

כישרון לשתוק

האם שמנו לב שמשנת שבע למלכותו של אחשורוש, מאז שהיא התמנתה כמלכה, לאורך כל תקופת התרגילים והטקסים המטופשים של הנערות והבתולות שהתייצבו לפני המלך עם תעודות הייחוס שלהן, ממש כמו כלבים גזעיים שבאים עם התעודות, כשהיא נלקחת לבית המלך, יתומה ואסופית, כאשר כל המדינות כבר דאגו להכין במות ועשו תחרויות כישרונות צעירים, תחרויות זמר - ובסוף נבחרת אחת יתומה, בלי שום ייחוס נראה לעין שידעת רק דבר אחד - לשתוק. "אין אסתר מגדת את עמה ואת מולדתה". זה משמע סיפור בלתי אפשרי, אבל בעולם מעוות כל כך, שבו למלך כבר נמאס מהיופי החיצוני של ושותי, מהייחוס של ושותי, שהרי היא היתה בתו של מלך בבל, ייחוס של גאוה, פתאום הוא לא מסוגל להירגע אלא רק למול בחורה אחת אסופית שידעת רק לשתוק. כל השנים הללו עד לרגע של השק ואפר היא הוציאה מפיה רק משפט אחד, על פרשת בגתן ותרש -

וַיִּדְעַ הַדָּבָר לְמַרְדֳּכָי וַיֵּגֵד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מַרְדֳּכָי. (אסתר ב', כ"ב)

ומכאן למדו חז"ל שכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, וע"פ הבעל שם טוב, כל מי שאומר דבר ומחזירו לשורשו, מביא גאולה לעולם. יש לה לאסתר רק משפט אחד לומר, ובו היא מצטטת את הרבישלה, את מרדכי. אין לך שום דבר לומר משלך? שום תורה? לא! אין לה כלום משלה. וגם למרדכי אין כלום, והם צריכים לעורר את הנקודה של עם ישראל שאין לו כלום מלבדו ית', וזה מה שלא מאפשר להמן להירגע.

המן לא התחיל מיד בתוכנית ההשמדה שלו. ההתחלה שלו היתה בלפמפם בנו את הרצון ליהנות מסעודת אחשורוש. ליהנות קצת מהשקר, מהעולם, להאמין בזה. לא רק שמאכל באותה סעודה אלא גם שנהנה ממנה, שהריר יזל לך מצדדי הפה... היית בדינר וחזרת ממנו מנופח אגו - מה היה שם? והוא היה עם כלי המקדש שם, "כלים ומכלים שונים". לא הבנת?!

משהו מקביל למשה שהיו לו כ"כ הרבה כוחות. ואיך קרה שאהרן נפל בזה כשאמר לעם -

פָּרְקוּ נִזְמֵי זֶהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם וּבְנִיתֶיכֶם וְהָבִיאוּ אֵלַי. (שם ב')

ומשם יצא העגל? - כי אהרן אמר לעצמו 'אני יודע שהמשים והילדים לא יסכימו כ"כ מהר לתת מתכשיטיהם, אז הכל יילך בעצלתיים ויתעכב'. ולכן הוא גם אמר "חגל-ה' מחר" (שם ה'), כדי לעכבם. סברות. בלאחד לפי מדרגתו. וכך הוא מתנצל גם בפני משה כשהוא שואל אותו מה התרחש כשהוא היה למעלה בהר שגרם להם לחטוא -

וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי-זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מָה-הָיָה לוֹ. וְאִמְרָ לָהֶם לְמִי זֶהָב הַתִּפְרָקוּ וְיָתֵנוּ-לִי וְאֶשְׁלָכְהוּ בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה. (שם כ"ג-ד')

והסיטואציה הזו לוקחת אותנו גם למה שהיה בין שאלו לשמואל, כששמואל שואל אותו מדוע הוא חמל על הצאן ועל אגג ושאל עונה 'כי חשבתני, כי רציתי'.

ביבי ג'ון? הקב"ה ג'ון!

רש"י לוקח את זה שלב נוסף, קשה יותר, כאשר הקב"ה אומר לו "לך רד כי שיחת עמך", אז הפירוש הראשון ברש"י, שכולם זוכרים אותו, הוא שהכוונה היא למכשפי הערב רב, אבל יש שם פירוש נוסף. הקב"ה אומר למשה - 'אתה זוכר שאמרתי לך "למה הרעות לעם הזה"? ובשראית שהם מתמעכים תחת הבנים במצרים צעקת אלי?', ורש"י מסביר שם -

...ויש אומרים מיכה היה שם, שיצא מתוך דמוסי בנין שנתמעך בו במצרים (סנהדרין קא), והיה בידו שם וטס, שכתב בו משה עלה שור עלה שור להעלות אורנו של יוסף מתוך נילוס, והשליכו לתוך הכור ויצא העגל. (שם ד', ברש"י)

שהיה זה מיכה שמשה הציל אותו מהפירמידות, שלקח את הקמע שבו הוציא משה את אורנו של יוסף מהנילוס וע"י לחשי עבודה זרה שאמר שם מיכה "עלה שור עלה שור" - יצא העגל. כאילו אומר הקב"ה למשה רבנו - 'אם עם ישראל חטא בעגל, תבדוק איפה היו הסברות שלך...!'. כשצעקת אלי על שהם מתמעכים בבנין זו היתה באמת צעקה אמיתית, אבל כבר אז אמרתי לך שאתה לא מבין. איפה העד דלא ידע שאתה צריך להגיע אליו? איפה העד דלא ידע שאהרן צריך להרים?'. על הפס' "לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים" אומר המשך חכמה - עמך שיחת כי הם עדיין סבורים שאתה העלית אותם מארץ מצרים, ולכן זו הבעיה שלך!

היום באיראן כל מתנגדי המשטר צועקים "ביבי ג'ון, ביבי ג'ון!", בוודאי שצריך להצדיע לכל השליחים שעושים עבודה מופלאה במלחמה הזו - אבל יחד עם זה, זה גם הרגע לעמוד ולודא מול עצמי שאני זוכר שהכל זה עד דלא ידע והכל זה הקב"ה. ושלא באנו להילחם כדי להרוג את חמימאי. הוא לא שווה את הפצצה שהטילו עליו, הוא לא שווה גם לא כדור. הוא לא הסוגיה. הסוגיה היא שיכירו וידעו כל יושבי תבל, הסוגיה היא שמלאך המוות יעלם מן העולם, הסוגיה היא שחטאנו בחטא העגל. הסוגיה היא ש"ואנבי הסתר אסתיר פני",

ומשם, מהמקום הכי נמוך הזה, כנסת ישראל מצווה על מרדכי, על ראש הסנהדרין - ומתברר שגם היא עוד יכולה לעורר את נקודת מרדכי שבנו. היא אומרת לו 'תבטל את פסח. הפסח הקרוב ביותר שיהיה - יהיה אחרי פורים הבא. אין יותר פסח אם אין פורים! אין יותר מצוות אם אין פורים'. אם לא נתעורר לעורר את העולם ל"אין עוד מלבדו", הרי שהכח הזה של עמלק, של המן, יצח חלילה את העולם.

זה מה שרמז רבי נחמן שהפ' רזה אותיות פר"ה - פרה אדומה מדברת על כך שאפשר לתקן את חטא המוות בעולם, לטוהר מטומאת מת. וכן אומר מרן הרב קוק צ"ל בחטא העגל -

לולא חטא העגל היו האומות יושבות ארץ ישראל משלימות עם ישראל ומודות להם כי שם ד' הנקרא עליהם היה מעורר בהן יראת הרוממות, ולא היתה שום שיטת מלחמה נהגת, וההשפעה היתה הולכת בדרכי שלום כבימות המשיח. רק החטא גרם ונתאחר הדבר אלפי שנים, וכל מסבות העולם הנן אחוזות זו בזו להביא את אור ד' בעולם, וחטא העגל ימחה לגמרי וממילא (ישעיהו ס"א ט) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ד', והעולם יתקן באורח שלום ורגשי אהבה, ונעם ד' יוחש בכל לבב, לענג רוח ולעזן נשמה ולכל בהם תחיה נפש כל חי. (אורות המלחמה, ד')

חטא של סברות

רק היום בשלמדתי את הפרשה שמתי לב שחטא העגל נבע מסברות -

... כִּי־זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מָה־הָיָה לוֹ. (שמות ל"ב, כ"ג)

בפורים אכן צריך להגיע ל-"עד דלא ידע", אבל גם אם לא ידעת מה היה למשה, האם המסקנה שלך היא "קום עשה לנו אלהים"?! ולכן אנחנו בפורים מגלים איך ה-"עד דלא ידע" הא הדבר היחיד שיכול להביא אותי להתחיל מחדש לשאול ולדרוש בפסח. זו מהפכה עצומה - למה שלוש יום קודם החג שואל ודורשין בהלכות החג? - כי רק מפורים ההוא אפשר להתחיל לעסוק בפסח, שמתחיל בסוף התנ"ך.

חז"ל אומרים שיציאת מצרים היא תחילת כל הנסים, ואסתר היא סוף כל הנסים. "נעוץ סופן בתחילתן", כמו שמבאר בספרים פנימיים (ספר יצירה א, ז) והכוונה היא שכאשר אתה זורק משהו מהמקום הכי גבוה והוא מגיע למקום הכי הכי נמוך - ורק אז אתה יכול להתחיל את הכל. זה מופלא!

ואיך ממשיך חטא העגל? "כי זה משה האיש לא ידענו" - ועד עכשיו, כן ידענו מה היה לו? הם באמת רוצים את משה, אבל הם פונים לאהרן ואומרים לו -

... קוּם | עֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ ... (שמות ל"ב, א')

אם אתם רוצים משהו במקום משה, הייתם צריכים לפנות אל אהרן בלשון יחיד - "אשר ילך לפנינו", ולא בלשון רבים! מבאר שם רש"י - "הרבה אלהות איוו להם", ופרשני רש"י מסבירים שלמשה היו כל כך הרבה כוחות, ואנחנו ידענו שגם אם ייצא העגל הזה והוא מעשה שטן, תבנית אוכל עשב, והוא יתחיל לדבר וכו' - אז עדיף שיהיו לנו כל מיני א-להים, אל האהבה, אל השמחה, אל התאוה, אל הענוה, כל מיני אלוהים שיהיה

כוחות ושרים בשמיים, ואילו עמלק, הוא ראשית גוים, הוא רוצה לגלות שיש בעולם יש גוי, יש עוד ישות בעולם הנפרדת מהקב"ה. שיש עוד מלבדו חלילה. אין לו שום ענין עצמי, להבדיל כמו לעם ישראל. הוא תמיד בגלות - כמו עם ישראל. הוא אף פעם לא משאר באותו מקום; בפרשת בשלח אנחנו נתקלים בו בריפידים, אחר כך הוא נמצא בגלבעשם פוגש בו שאלו, ובמגילת אסתר אנחנו נתקלים בו בטהרן, בשושן הבירה. בדרך גם פגשנו אותו גם בערד (ע' במדבר כ"א, א', וברש"י שם, וכן במדבר י"ד מ"ה). מי הוא העמלק הזה?! - הוא האנטיזה לראשית ישראל. הוא החוץ בין השושנים. "קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַ-ה' רִאשִׁית תְּבוּאָתָהּ..." (ירמיהו ב', ג'), "בראשית ברא אלהים" - בשביל ישראל שמקראו ראשית, והקב"ה שם לנו פה עמלק והוא המעורר - "זכור את אשר עשה לך", תזכור את זה אתה לפני שהוא יבוא ויזכיר לך.

ומתי בעיקר אתה מדרש לזכור את אשר עשה לך? - כאשר יניח לך ה' אלוך מסביב ויהיה דמה לך שכל אויבך מסביב, כל מיני תופעות בתוך שבעת העממים, שבעים האומות, הם נחמדים וטובים, ורוצים לעשות איתך רק סרטים ושיתופי פעולה, והאיחוד האירופי ופסטיבל וכדורסל - ואז תזכור את אשר עשה לך, כיהוא ראשית גוים והוא כל הזמן עניינותה מהסעודה של אחשורוש, ולאורך כל השנים, מאז השנה שלישית למלכו, המן הממוכן הזה מכין אותנו להתמסס, כדי להביא את העולם לשליטתו של עמלק, והוא יכול להצליח כאשר מלאך המוות ישאר בעולם.

בשביל זה הוא הפיל את הפור, ולכן קוראים אחרי פורים את פרשת פרה, והשנה הזו קוראים בהשגחה פרטית את פרשת פרה אחרי הפורים יחד עם חטא העגל.

מחית עמלק - בקריאת התורה בשבת

חשבתי לעצמי שמצוות "זכור את אשר עשה לך עמלק" לפי הרמב"ם איננה רק לא לשכוח, שהרי לזה כתוב מפורש "לא תשכח", ולכן צריך גם לזכור אותו בפעולה אקטיבית "זכור", בפה ולא רק בלב. זה מובן. אבל למה לקיים את זה דווקא בקריאת התורה? גם את מצוות השבת אנחנו צריכים לזכור - "זכור את יום השבת לקדשו", אבל לא צריך לקרוא בתורה בשביל זה אלא אנחנו עושים קידוש. גם בליל הסדר יש לנו מצווה "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" - ולכן אנחנו קוראים את ההגדה ועושים קידוש, ארבע כוסות. אז למה "זכור את אשר עשה לך עמלק" צריך להיות דווקא בקריאת ספר תורה? ועוד שאלה - למה דווקא בשבת? זה סתם טכני כי אז כולם מתכנסים? אז למה לא בשני או חמישי?

אני מבקש לשתף אתכם בתבונה שנפלה לי בשבת הזו. השנתיים וחצי האחרונות הן כולן שבת. גם שמחת תורה לפני שנתיים וחצי היתה בשבת. הכל היה שבת. גם את ההא מעשרת בני המן, זה מלבנון שחיסלנו, זה היה בליל שבת. עכשיו שומעים רעשים טובים של מטוסים מפה - רעש של השמדת עמלק, השמדת הרוע, של ברירות ובהירות. לי אין ספק שלזכור את אשר עשה לך עמלק אתה יכול רק ע"י התורה עצמה, בספר תורה במנין של יהודים יחד עם כלל ישראל. "לך כנס את כל היהודים", תקרא בספר תורה את התורה באותיותיה הקדושות, ותקיים מצוות עשה דאורייתא של פעם

הסוגיה היא שאנחנו יכולנו ליהנות מסעודתו של אחשורוש יחד עם זה שבדקנו את ההכשר והסוגיה היא שאנחנו לא מאמינים שאנחנו עצמנו תוך שלשה ימים יכולים להתהפך ואנחנו ניצור בעולם פורים שממנו יתחילו כל החגים באים.

ראשית גוים עמלק

זוכרים את מה שאמר רבנו רבי נחמן? - הוא אומר שעד מגילת אסתר הכל מתחיל ונבע מפסח, והכל זה זכר ליציאת מצרים, אבל מאז, העולם מתחיל מפורים ומפורים מתחילים להגיע לכיוון של פסח. זה עומק מה שכתב בגמרא המפורסמת - "משנבנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כ"ט). ורש"י מסביר שם "ימי נסים היו לישראל פורים ופסח", והפשט בזה לפי רבי נחמן הוא שהסדר התחלף. לא קודם פסח ואז פורים אלא קודם פורים ולאחר כן פסח. ונהפוך הוא. הגענו להכי נמוך ומפה אפשר רק לעלות.

הרי כשקוראים את המגילה לעומק מגלים שזו המגילה הכי עצובה בעולם - בסוף אסתר לא מקבלת את מה שהיא מבקשת. "מחשבת המן האגדי" לא בוטלה והיא איתנו עד היום, עד רגע זה! אתה מחכה ומצפה שאולי הנה עכשיו העולם כבר מבין שמי שרוצה להשמיד את ישראל בעצם רוצה להשמיד גם את כל העולם הערבי שלידו, כי הרצון להשמיד את עם ה' הוא הרצון להשמיד את העולם כולו, את אלהי העולם ואת כל העולם, ואתה מתבונן וקולט שהעולם עוד לא התפקח. הוא עדיין לא הבין את זה - אבל התשובה לזה נמצאת אצלך, היא תלויה בך.

בשבת האחרונה חשבתי פתאום שעד עכשיו מעולם לא הבנתי את הפסוק "זכור את אשר עשה לך עמלק", וכשקראנו אתה בשבת עלה בלבי שאולי הפירוש "אשר עשה לך עמלק" שהכוונה במילה "לך" היא כמו בפעמים רבות אחרות בתורה - 'להנאתך, עבורך'. כלומר, אתם זוכרים איך עמלק הזה הפך אתכם מעם שנהנה מסעודתו של אחשורוש לעם שעושה פורים?! ואין זו המלצה להיזכר בעמלק ולרצות להמשיך אותו, אלא "זכור את אשר עשה לך עמלק" - דע שהקב"ה שם לך את עמלק בצאתכם ממצרים, בדרך, כי כל עוד לא הגעתם אל היעד הסופי, הרי שאתם עדיין בדרך בצאתכם ממצרים. וזה למד פרשת מסעי, שם כתוב -

אַלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאָתָם...
(במדבר ל"ג, א')

לכאורה, רק במסע הראשון יצאו ממצרים ובמסעות שלאחר מכן יצאו כל פעם מהחניה האחרונה, אז היה צ"ל כתוב "זהו מסע בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים", ולמה כתוב "אלה מסעי", בלשון רבים? מבאר אדמו"ר הזקן זיע"א שכל עוד לא הגענו אל היעד, לירדן ירחו, למשיח שיורה וידין על פי ריחו - הרישאנחנו עדיין בדרך בצאתנו ממצרים, ואתה יודע מה עשה לך עמלק? - הוא גילה לך שהוא קיים בעולם כדי שאתה תתעורר לפני שהוא מעורר אותך. הוא עובדה קיימת בעולם, והוא נמצא פה כמו שאתה קיים בעולם. הוא קיים בעולם כדי שאתה תברר את עצמך. הוא לא שבעה עממין ולא שבעים אומות אלא הוא "ראשית גוים", בעומק - בשבעה העממים כל אחד מהם מייצג מקודה אחת, גם שבעים האומות אלו שבעים

יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם". (רמב"ם הל מגילה ב', י"ח)

הנביא מתאר שכל זכרון הצרות יתבטל -

כִּי־הִנֵּנִי בּוֹרֵא שְׁמַיִם תְּדַשִּׁים וְאַרְצַי תְּדַשֶּׁה וְלֹא תִזְכְּרֶנָּה הָרָאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלִינָה עֲלֵי לֵב. (ישעיהו ס"ה, י"ז)

כלום לא יזכר חוץ מפורים, כי שם בפורים התברר איפה היה האתחול ואיך הכל תלוי בך, איך כל העולם כולו חיכה לעוד מצוה אחת שלך, לעוד פעולה טובה אחת שלך, לעוד בחור צעיר אחד שעומד שם מאחורי הבקרים ב-F-35 ומכשיר את הקרקע לזה ש-"לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש" (ישעיהו י"א, ט') ומישלל מבין כמה זה מביל את זה, עדיין לא הבין כלום. ובשיגור זאב עם כבש ותימלא הארץ דעה את ה' ולא ידעו עוד מלחמה - אז יאמר למלאך המוות די, ולמשחית יאמר הרף כי הפור מביא את פרה, כי מ'זכור' מגיעים לפורים ומפורים לפרה, ומזה נטהרים מטומאת המוות, ואז מתחילים לשאול ולדרוש בהלכות הפסח, כי מבינים שזה עוד לוקח זמן, זה לוקח את הזמן שלו, כדי שאני אהיה מוכן לזה, כדי שהעולם יהיה מוכן לזה.

תקופה שלא היתה מעולם

אנחנו חיים ברגעים ששום מילה ודיבור לא יוכלו להסביר אותם. זה לא כמו במגילת אסתר, אלא הרבה יותר בהרבה בחינות. זה לא שאחשורוש נותן לנו אישור להילחם. אמריקה לא נותנת לנו אישור - היא נלחמת בעצמה כי היא מבינה שמלחמה ביהודים זו מלחמה נגד כל העולם. היא מוכנה להקז על זה את דמה. זה הרבה מעבר, זה לא נס בחוץ לארץ אלא כאשר רוב ישראל יושבים על אדמתם. זו לא מגילת אסתר. ודווקא עכשיו חייבים לקיים את ה-"זכור את אשר עשה לך" כי בפספוסים אנחנו כבר מומחים... זכור את אשר עשה לך כדי שהוא יאבד את כל כוחותיו ממך ולא יצטרך שוב פעם לעזור אותך חלילה.

וכדי שלא נתבלבל אף פעם ניזכר שוב בתפילות של מרדכי ואסתר ובהן נעמוד. אני בטוח שבנומק העומקים, כל חייל, כל טייס, כל טכנאי שעומד שם ברגעים האלה היום, בלי שהוא יודע את המילים, אומר את תפילת מרדכי - "גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ואם הייתי צריך הייתי מלחך את עפר רגליו של המן, אבל משום יראת כבודך... לזה אני אתן את חיי".

שלושים יום קודם הפסח של תשפ"ו מרגישים לי שלושים יום אחרים מהפסחים שזכיתי לחיות עד עתה. שסכה בעז' השלל יאמר עוד חי ה' לעינינו כבר, אשר העלה ואשר הוציא את ישראל ממצרים, ועינינו תראינה מלכותך ממש ממש בעינינו, כדבר האמור בשירי עזך על ידי דוד משיח צדקך, וימלוך ה' לעולם - על כל העולם, על כל החלקים שבנו, אלוהיך ציון לדור ודור הללויה, בב"א.

אחת בשנה כמעט לפי כל הפוסקים. ולמה בשבת? - יש זכירה של שבת ויש זכירה של יום חול. ביום חול אנחנו זוכרים את אשר עשה לנו עמלק לפי הידיעות האחרונות, לפי החדשות שמתפרסמות. ואילו בשבת - אתה לא יכול להתעדכן, אתה לא יכול לדעת כלום, ומה שקורה מזה זו מצוות תשכח. אתה יכול להיות פרופסור לידיעה - ולשכוח. האולפנים מלאים בפרשנים שכל הזמן רק מנסים ללמד אותנו לשכוח. הרי ממה בנויה הקונספציה? מידע ועוד ידע ועוד ידע. כולם יודעים הכל ובגלל זה הם משבו בקונספציה של עצמם. "זכור את אשר עשה לך עמלק" זה דווקא בשבת ודווקא בקריאת התורה ואתה חייב איתך עוד תשעה יהודים למנין, כי לא לך הוא עשה את זה בגלל שאתה יודע את כל הש"ס, חתיכת שחצן, הוא עשה את זה לך כי אתה יהודי, בדיוק כמו ההוא שלא למד. הוא עשה את זה לך והוא עשה את זה בבארי, ובניר עוד ובאושיוץ ובשושן הבירה. זה אותו אחד בדיוק.

אז בא סנחריב ובלבל את האומות ולכן אנחנו לא יכולים לזהות את עמלק - וזה דבר טוב, כי כבר אין לנו צורך לזהות. זו האמירה שצריך להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, וכל מה ומי שעומדים מאחורי האמירה הזו, זה עמלק! וכל ניסיון שלא לשמוע את זה גם זה עמלק, כי לפעמים יותר נוח לנו שלא לשמוע את זה אלא לומר שהשואה היתה "פלגטת אחרת" - 'כשהוקמה המדינה האנטישמיות בעולם נרגעה' ועוד כל מיני שטויות, ומרוב פרשנים וידע אתה יכול לשכוח את אשר עשה לך עמלק. הוא אמר לך שאתה יכול להתעורר לבד ואם לא תתעורר לבד, הקב"ה כל כך אוהב אותך ולא יוותר לך, ויביא אותו כדי לעזור אותך.

'ולא תזכרנה הראשונות' - חוץ מפורים

איך כתוב שם בגמרא -

רבי אליעזר אומר: אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, ואם לאו - אין נגאלין. אמר ליה רבי יהושע: אם אין עושין תשובה, אין נגאלין?! אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן - וישראל עושין תשובה, ומחזיקן למוטב. (סנהדרין צ"ד)

ובלשון הרמב"ם -

...וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין... (הל' תשובה, ז', ה')

ברגע שזה באמת יופיע - באמת לא יהיה פסח. זה מה שאסתר יצרה - שנה שלא היה פסח, הכל התחיל בפורים. היא צרה מגילה שלא קשורה לכל המציאות. זה נוסח הרמב"ם שם - כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח חוץ ממגילת אסתר והרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה וכהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם. ואע"פ שכל זכרון הצרות יבטל שנאמר: (ישעיהו סה טז) "כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני", ימי הפורים לא יבטלו שנאמר (אסתר ט כח): "וימי הפורים האלה לא

השער מוקדש

לזכות עם ישראל לחצלות ושמיחת חילוי עז"ל, לשלום כל חיתומים וחאלמנות,

לע"נ כל חנופלים על קידוש ח' באירועי חמלמח וזע"נ

רחל שיילח בת מסעודת חנרייס ע"ה

ולחבדיל

לרפואת כל חפצנים וחחולים וטעס

עמרם בן אייח חיה, פאני פרוח בת אסתר, חודיה בת אורית,

אריח בן אלי, אלימלך מלך בן ציפורח, מתנאל בן צביח

ולחודג הענן ליעל רחל בת אריאל אסתר.

לחיקשת שיערים ניתן לפנות בחדות וואטסאפ לעמעאל - 054-7500516